

BIRINCHI SINFGA QABUL QILINGAN O‘QUVCHILARNING OTA-ONALARIGA TAVSIYALAR

*Qashqadaryo viloyati Kasbi tumani
36- umumiy o'rta ta'lim maktabi Psixologi
Omonova Manzura Suvonovna*

Annotatsiya: Ushbu maqolada 1-sinfga qabul qilingan o‘quvchilarning ota-onalariga beriladigan asosiy tavsiyalar, psixologik-pedagogik yondashuvlar va ilmiy qarashlar asosida tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Pedagogika, ta’lim, tarbiya, maktab, ilm, shaxs, takomillashuv, qiziqish, intellektual.

Kirish

Har bir bola hayotida maktab davri alohida o‘rin tutadi. Maktab ta’limining boshlanishi bolaning shaxs sifatida shakllanishi, ijtimoiy moslashuvi hamda intellektual rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Shu sababli bolaning maktabga qadam qo‘yish jarayonida ota-onalarning roli beqiyosdir. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, bola maktab hayotiga qanchalik muvaffaqiyatli moslansa, kelgusida uning o‘qishga qiziqishi va ta’limdagi muvaffaqiyatlari shunchalik barqaror bo‘ladi (Karimova, 2021).

Boshlang‘ich sinf – bu bola ta’limga bo‘lgan birinchi jiddiy qadami bo‘lib, u o‘zida ijobiy yoki salbiy taassurotlarni qoldiradi. Agar ota-onalar farzandlarini bu jarayonga to‘g‘ri tayyorlasalar, bola maktab hayotiga tezda moslashadi, o‘qishga ishtiyoqi ortadi va muvaffaqiyatlarga erishadi. Aks holda, bolaning psixologik inijliklari, qo‘rquvlari va darsga bo‘lgan qiziqishining pasayishi kuzatilishi mumkin.

Asosiy qism**1. Psixologik tayyorgarlik**

Bolaning maktabga borishi – bu yangi muhit, yangi odamlar va yangi qoidalarga moslashuvni anglatadi. Psixologlar fikricha, maktabga kelayotgan bola avvalo emotsional barqarorlikka ega bo‘lishi, o‘zini jamoada erkin tutishi va o‘qituvchiga ishonch bilan qarashi lozim (Vohidova, 2022).¹

Ota-onalarga tavsiyalar:

Bolada maktab haqida ijobiy tasavvurlarni shakllantiring. “Maktabda seni urishadi” kabi salbiy gaplardan tiyiling.

¹ Vohidova M. (2022). Maktabga moslashuv jarayonida ota-onaning roli. O‘zbekiston pedagogika jurnali, №4.

Farzandingiz bilan maktab hayoti haqida suhbat qiling, uning savollariga sabr bilan javob bering.

Bolaning his-tuyg'ularini qadrlang, hayajonini tabiiy hol sifatida qabul qiling.

2. Mustaqillikni rivojlantirish

Maktabga qadam qo'ygan bola o'zini mustaqil his eta bilishi zarur. Shu bois, ota-onalar farzandini kichik kundalik vazifalarni mustaqil bajarishga o'rgatishlari muhim (Sharipov, 2020).²

Tavsiyalar:

Bola kiyimlarini kiyish, sumkasini yig'ish va shaxsiy buyumlariga e'tibor berishni o'rganishi lozim.

Har bir ishni bolaning o'rniga bajarib qo'yish uning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Bolaning kichik yutuqlarini maqtash va rag'batlantirish mustaqillikni kuchaytiradi.

3. O'qishga bo'lgan qiziqishni oshirish

Maktab hayotida muvaffaqiyat kaliti – bu qiziqishdir. Ota-onalarning farzandida kitob o'qishga, hikoya tinglashga, savol-javoblarga qiziqish uyg'otishi o'ta muhim (Usmonova, 2023).

Amaliy tavsiyalar:

Uyda birgalikda ertak, she'r yoki kichik hikoyalar o'qish.

Televizor va mobil telefonni cheklab, ko'proq rivojlantiruvchi mashg'ulotlarga e'tibor qaratish.

Bolaning savollariga befarq bo'lmaslik, ularni rag'batlantirish.

4. Ijtimoiy moslashuv

Maktab – bu nafaqat ta'lim maskani, balki ijtimoiy muhitdir. Bola yangi do'stlar orttiradi, jamoadagi qoidalarga moslashadi. Shu bosqichda ota-onaning vazifasi – bolaga ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda yordam berishdir

Tavsiyalar:

Farzandingizni tengdoshlari bilan ko'proq muloqot qilishga rag'batlantiring.

“Navbat kutish”, “so'z berilganda gapirish” kabi oddiy ijtimoiy qoidalarni uyda mashq qildiring.

Bolada hamdardlik, hamkorlik va do'stlik kabi fazilatlarni rivojlantiring.

5. Tartib va intizomni shakllantirish

Boshlang'ich ta'lim davrida bola intizomli bo'lishga o'rganadi. Bu jarayon ota-onaning uy sharoitida to'g'ri tartib o'rnatishi orqali muvaffaqiyatli kechadi.

² Sharipov B. (2020). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqillik ko'nikmalarini shakllantirish. Samarqand: SamDU nashriyoti

Bolaning kundalik hayotini tartibga soling: vaqtida uxlash, nonushta qilish, dars tayyorlash.

Uyda “o‘yin vaqti” hamda “dars vaqti”ni ajratib qo‘ying.

Kichik mehnat topshiriqlari bering (masalan, kitoblarni joyiga qo‘yish).

6. Ota-ona va o‘qituvchi hamkorligi

O‘qituvchi bilan doimiy aloqada bo‘ling, bolaning o‘zlashtirishi va xulqi haqida so‘rab turing.

Farzandingizni faqat baholarga qarab baholamang, balki uning mehnati va qiziqishlarini ham qadrlang. O‘qituvchini uyda yomon gapirmang, bu bola ongida qarama-qarshilik tug‘diradi.

7. Sog‘lom turmush tarzini shakllantirish

Sog‘lom bola – muvaffaqiyatli ta‘lim garovi. Ota-onalar farzandining jismoniy va ruhiy salomatligiga doimo e‘tibor qaratishlari lozim.

Bola to‘yimli ovqatlanishi, yetarli uyqu olishi zarur.

Har kuni toza havoda yurish, oddiy jismoniy mashqlar qilish foydali.

Stress va charchoqdan himoya qilish uchun ortiqcha yuklamalardan saqlash kerak.

Xulosa

1-sinfga qadam qo‘yish bolaning hayotida eng muhim bosqichlardan biridir. Shu jarayonda ota-onalarning qo‘llab-quvvatlashi, to‘g‘ri tarbiyaviy yondashuvi va sabr-toqati katta ahamiyat kasb etadi. Farzandni maktabga psixologik, ijtimoiy va intellektual jihatdan tayyorlash orqali ota-onalar nafaqat uning ta‘limdagi muvaffaqiyatini, balki kelajakdagi shaxsiy rivojlanishini ham kafolatlashlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimova N. (2021). Boshlang‘ich ta‘limda o‘quvchilarning psixologik tayyorgarligi. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Vohidova M. (2022). Maktabga moslashuv jarayonida ota-onaning roli. O‘zbekiston pedagogika jurnali, №4.
3. Sharipov B. (2020). Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida mustaqillik ko‘nikmalarini shakllantirish. Samarqand: SamDU nashriyoti.
4. Usmonova Z. (2023). O‘quvchilarda o‘qishga bo‘lgan qiziqishni oshirish metodlari. Toshkent: Ma‘naviyat.
5. Rustamov A. (2021). Boshlang‘ich sinfda ota-ona va o‘qituvchi hamkorligi. Pedagogika ilmiy-amaliy jurnali, №2.